

WPŁYW WSPARCIA I OBECNOŚCI PARTNERA NA SAMOPOCZUCIE KOBIETY RODZĄCEJ

THE INFLUENCE OF PARTNERS SUPPORT AND ATTENDANCE ON WOMENS IN LABOUR FRAME OF MY MIND

Agnieszka Berkau

Wydział Nauk o Zdrowiu, Położnictwo (licencjat 1 rok), Uniwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu

STRESZCZENIE

Wstęp. Narodziny dziecka to kulminacyjny moment w życiu rodziny. Ważne, by do tego wydarzenia przygotować się w odpowiedni sposób, a zaangażowanie ojca dziecka w czasie ciąży staje się sprawą kluczową. W Polsce, po kongresie pod hasłem „Jakość narodzin – jakość życia” w 1993 r., w polskich szpitalach powstały warunki do odbycia porodu rodzinnego oraz wprowadzono nowy styl opieki położniczej, który nie tylko uwzględnił aspekt medyczny, ale też psychologiczny i społeczny. Wyniki najnowszych badań wskazują, że kobiety są coraz mniej odporne na depresję poporodową, dlatego podczas porodu potrzebują wsparcia, otuchy, troski, ciepłego słowa i fizycznego kontaktu. W niniejszym artykule przedstawiono badanie postawy kobiet wobec możliwości uczestniczenia partnera przy porodzie oraz dokonano analizy na temat tego, czy wsparcie partnera ma wpływ na samopoczucie rodzącej.

Cel. Celem badania jest ustalenie, czy obecność partnera podczas porodu ma wpływ na samopoczucie i zachowanie rodzącej.

Materiał i metody. Dla potrzeb badawczych wykorzystano metodę sondażu diagnostycznego. Narzędzie badawcze to własnej konstrukcji kwestionariusz ankiety, zbudowany z 20 pytań. Badaniami objęto grupę 49 kobiet ciężarnych lub w pierwszym tygodniu połogu. Były one pacjentkami Ginekologiczno-Położniczego Szpitala Klinicznego w Poznaniu w kwietniu 2015 r.

Wyniki. Z badań wynika, że kobiety pragną wsparcia przy porodzie, a większość z nich, jako osobę towarzyszącą, wybiera partnera. Kobiety oczekują od partnerów trzymania za rękę, zapewnienia fizycznego kontaktu, wsparcia duchowego, oraz że będzie dodawał sił werbalnie, a najlepiej by zrobił wszystko, aby ułatwić jej to zadanie.

Wnioski. Partner powinien być obecny przy porodzie. Jego obecność powoduje, że kobieta czuje się bezpieczniej i pewniej, co sprawia, że jest spokojniejsza i poród przebiega łagodniej.

Słowa kluczowe: poród, poród rodzinny, ojciec, partner przy porodzie, samopoczucie.

ABSTRACT

Introduction. Childbirth is a culminating moment in a family life. It is essential to prepare to that event in a proper way. Especially, father's involvement during pregnancy is of a high importance. In Poland, after the Congress „Quality of Birth – Quality of Life” in 1993 it became possible to have family labour and moreover a new style of midwifery services was introduced. Apart from medical aspects it includes some psychological and social ones. The most recent research shows that women are becoming less and less resistant to postpartum depression and that is why they are in dire need of support, encouragement, care and physical contact. In the article the approach of women towards the possibility of partner's involvement during labour was examined. Additionally, the analysis of partner's support on the well-being of a pregnant woman was carried out.

Aim. The main aim of the research is to check whether partner's support and his presence during labour has any influence on woman's well-being.

Material and methods: In order to perform the research the diagnostic survey method was used. As a research tool self-made questionnaire consisting of 20 questions was prepared. As to participants 49 pregnant women or those who were in the first week of their postpartum period took part. They were all the patients of the Gynaecological and Obstetric Clinical Hospital in Poznań in April 2015.

Results: It can be concluded that women really need support during labour and that the majority of them choose a partner as an escort. The women expect from their partners to hold them by their hands, to ensure a physical contact, moral support and to encourage her by his verbal messages. The best way of help is; however, to do all of these things at the same moment in order to facilitate her this task.

Conclusions. A partner should be present during labour due to the fact that his presence helps a woman to feel safer and more self-confident. Thanks to it she is calmer and labour goes more smoothly.

Keywords: labour, family labour, father, partner during labour, well-being.

Wstęp

Narodziny dziecka to kulminacyjny moment w życiu rodziny. Ważne jest to, by do tego wydarzenia przygotować się w odpowiedni sposób, zatem zaangażowanie ojca dziecka w czasie ciąży i porodu staje się sprawą kluczową.

W Polsce, kluczowym momentem dla sprawy obecności ojca dziecka przy porodzie był zorganizowany w 1993 r. Kongres pod hasłem „Jakość Narodzin – Jakość Życia”. Po

upływie dwóch lat w większości polskich szpitali powstały warunki do odbycia porodu rodzinnego. Wprowadzono nowy styl opieki położniczej, który nie tylko uwzględnił aspekt medyczny, ale również społeczny i psychologiczny. W ostatnich czterech dekadach ojcowie i ojcostwo zostało ponownie odkryte przez psychologów i socjologów, a w końcu przez położników. „Postępowi ojcowie” zaczęli odgrywać ważną rolę podczas porodu.

Kobieta rodząca doświadcza wielu skrajnych uczuć: przepełnia ją radość, niecierpliwość, euforia, z drugiej strony towarzyszą jej lęk, niepewność, obawa przed tym co nieznane. Wyniki najnowszych badań wskazują, że dla wielu kobiet poród nie jest tak radosnym doświadczeniem jak przedstawiają to środki masowego przekazu. Współczesne kobiety są mniej odporne na skutki depresji poporodowej niż kobiety w poprzednich pokoleniach. Dlatego rodzące potrzebują wsparcia, otuchy, troski, ciepłego słowa, fizycznego kontaktu. Partner, dobrze przygotowany i zaangażowany, stanowi nieocenione oparcie dla rodzącej. Aktywne uczestniczenie partnerów w narodzinach własnego dziecka jest ważne dla ich rozwoju jako mężczyzny i kobiety, dla ich zdolności, by stać się ojcem i matką i cieszyć się swym rodzicielstwem.

Cel

Celem badania jest ustalenie, czy obecność partnera podczas porodu ma wpływ na samopoczucie i zachowanie kobiety rodzącej.

Problemy badawcze:

1. Czy partner powinien towarzyszyć kobiecie przy porodzie?
2. Czy jego obecność wpływa pozytywnie na samopoczucie kobiety rodzącej?
3. Jak partner może wspierać rodzącą na sali porodowej?

Hipotezy

1. Partner powinien być obecny przy porodzie.
2. Obecność partnera przy porodzie powoduje, że kobieta czuje się bezpieczniej i pewniej co sprawia, że jest spokojniejsza i poród przebiega łagodniej.
3. Partner może wspierać rodzącą w różnoraki sposób, mówiąc do niej, trzymając za rękę, zapewniając fizyczny kontakt i czucie ciepła, po prostu swoją obecnością.

Charakterystyka metody badań

Materiał badawczy opiera się na analizie badań ankietowych, uzyskanych od kobiet ciężarnych lub w pierwszym tygodniu połogu. Kobiety w czasie przeprowadzenia ba-

dania były pacjentkami Ginekologiczno-Położniczego Szpitala Klinicznego UM w Poznaniu w kwietniu roku 2015. Badaniem objęto 49 kobiet, z czego 30 kobiet było w wieku do 30 r.ż., a 19 respondentek miało powyżej 30 lat. Średnia wieku to 29,38 lat. 85% z nich było zamężnych. 46,94% respondentek mieszkało w mieście, 28,57% w miasteczku poniżej 100 000 osób, a 24,49% na wsi, gdzie liczba mieszkańców nie przekraczała 10 000. 44,9% badanych miało już jedno dziecko, 22,45% miało więcej niż 1 dziecko, a 32,65% było w pierwszej ciąży.

Metody, techniki, narzędzia

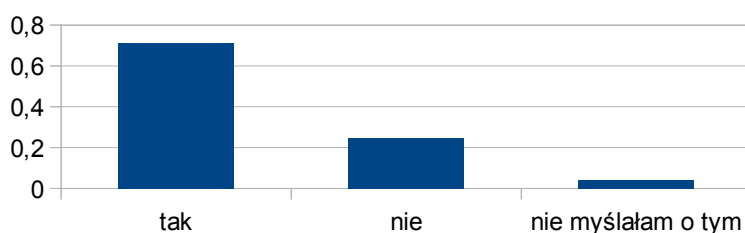
Dla potrzeb badawczych zastosowano metodę sondażu diagnostycznego. Narzędzie badawcze stanowi kwestionariusz ankiety własnej konstrukcji, który był zbudowany z 20 pytań. Badaniami objęto grupę 49 kobiet.

Opracowanie wyników

Na podstawie wykresu (**Rycina 1**), możemy zauważyć, że większość kobiet (71,43%) chce, by ktoś im towarzyszył, natomiast 24,49% chce samotnie urodzić, a 4,08% nie zastanawiało się nad tym.

Jako kryterium podziału przyjęto wiek pacjentek, zarówno przed 30. r.ż. jak i te po 30. r.ż. zgodnie twierdzą, że nie chcą być same podczas narodzin ich pociech. Na co dowodem jest **rycina 2**.

85% ankietowanych kobiet było zamężnych, co może mieć wpływ na to, że kobiety chcą by właśnie mąż towarzyszył im przy porodzie. Spośród kobiet, które odpowiedziały twierdząco na poprzednie pytanie, aż 81,63% jest pewnych, że chce by towarzyszył jej partner. Kobiety, które nie chciały towarzystwa na sali porodowej tłumaczyły to w 50% dodatkowym stresem, w 25% poczuciem obserwowania i w 25% tym, że dodatkowa osoba rozprasa. Wśród kobiet, które już wcześniej rodziły, aż 82,61% przy kolejnym porodzie również chciałoby mieć wsparcie, a tylko 8,7% było niezadowolonych z obecności partnera. Natomiast kobiety, które rodziły samotnie już w 33,33% chciałyby zmienić decyzję i przy kolejnym porodzie być z kimś. Co więcej 71,43% kobiet uważało, że rodzinny poród wpłynął pozytywnie na ich relację i 77,55% twier-

Rycina 1. Czy chciałaby Pani by ktoś towarzyszył Pani przy porodzie?

dziło, iż wpłynęło to pozytywnie na relację partnera z dzieckiem.

Respondentki potwierdzają ogromną rolę partnera: 67,35% uważa, że dzięki obecności partnera zmniejszyło się poczucie osamotnienia, stresu i strachu, a 75,51% stwierdziło, że czuje się bezpieczniej w jego obecności.

51,02% respondentek było pewnych, że partner byłby w stanie towarzyszyć im przy porodzie, 28,57% twierdzi, że raczej dałby sobie radę. Natomiast 18,37% obawia się, że partner nie byłby w stanie im towarzyszyć, a 2,04% jest tego ostatniego pewne (**Rycina 3**).

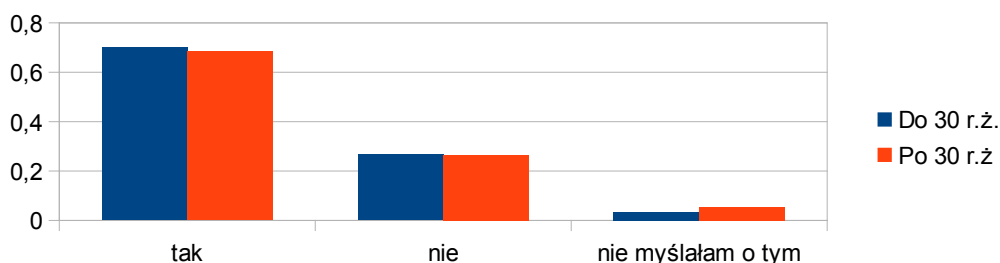
71,43% uważa, że złotym środkiem powodzenia porodu jest profesjonalizm lekarzy i położnych oraz wsparcie i empatia partnera. 24,49% uważa, że partner tylko przeszkadzałby na sali porodowej, a 4,08% uważało, że

nie ufa personelowi medycznemu i że obecność partnera wystarczy im całkowicie (**Rycina 4**).

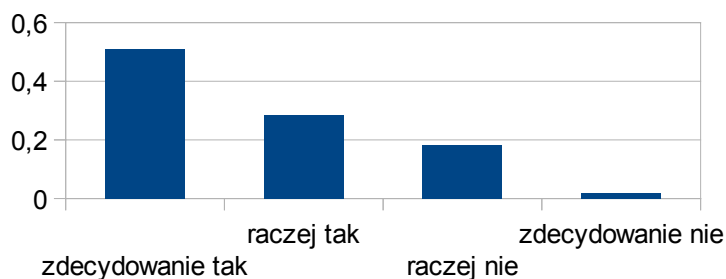
W grupach wiekowych do 30. r.ż. i po 30. r.ż. nie było znaczących rozbieżności w odpowiedziach, dlatego w większości podano dane ogólne.

Dyskusja (porównanie z literaturą przedmiotu)

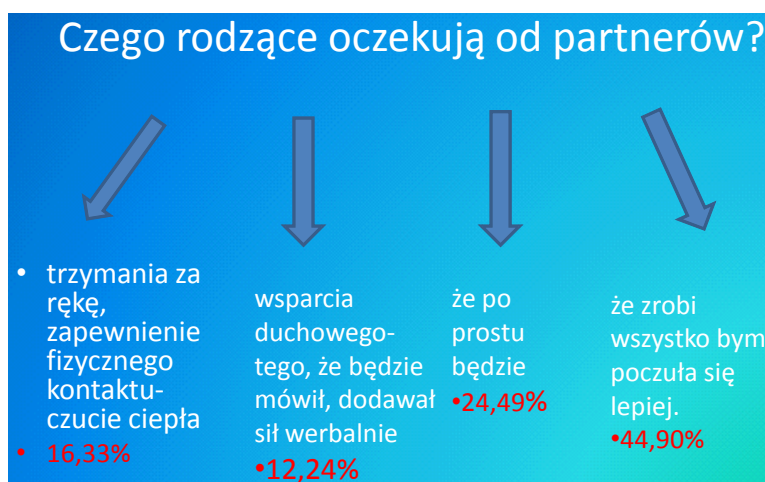
Poród rodzinny to poród z udziałem ojca dziecka lub innej bliskiej osoby, wspierającej kobietę rodzącą. Według literatury przedmiotu poród rodzinny w krajach europejskich przebiega w przeważającej liczbie przypadków w towarzystwie męża lub partnera, natomiast w Zjednoczonych Emiratach Arabskich osobą najczęściej towarzyszącą kobiecie podczas porodu jest matka (59,5%), siostra (31,2%), przyjaciółka (7,2%) lub inny członek rodziny (1,3%), mąż

Rycina 2. Wiek pacjentek jako kryterium przy odpowiedzi na pytanie, czy chcą by ktoś towarzyszył im przy porodzie

Rycina 3. Czy uważa Pani, że Pani partner byłby w stanie towarzyszyć przy porodzie?

Rycina 4. Czego rodzice oczekują od partnerów?

natomiast zajmuje ostatnią pozycję (0,8%). W roku 1992 przeprowadzono badania również w Ginekologiczno-Położniczym Szpitalu Klinicznym w Poznaniu i liczba porodów rodzinnych to 1089 z 8587, co stanowi 12,8%, natomiast w roku 1994 r. było to już 18%. Liczba porodów rodzinnych w roku 2004 wyniosła 50,8% wszystkich porodów i tendencja jest wzrostowa. Wzrost ten dotyczy zarówno osób zameldowanych na wsi, jak również w mieście.

Już w 1967 r. John Lind wykazał jak bardzo ważna jest obecność ojca w czasie porodu, ale rozpatrywał ten problem tylko z punktu widzenia wzmocnienia wspólnoty rodzinnej i więzi między ojcem i dzieckiem. Obecnie wiemy, że obecność bliskiej osoby likwiduje również poczucie osamotnienia wśród personelu medycznego i bezdusznej aparatury, co w znacznym stopniu zmniejsza lęk, a ma to wpływ na zmniejszenie dolegliwości bólowych, a co za tym idzie na sprawniejszy przebieg samego porodu.

Według badań profesorów Pięty i Opali głównymi czynnikami wpływającymi na decyzję ojca o uczestnictwie w porodzie są: chęć wspólnego przeżywania narodzin dziecka, co podkreśla wspólnotę małżeńską i przyczynia się do stworzenia silnej więzi rodzinnej. U kobiet wśród przyczyn dominują: obawa przed porodem, brak pewności siebie i poczucie zagrożenia. Mężczyźni chcą natomiast zmniejszyć osamotnienie kobiety i ułatwić jej przebycie trudów porodu. Innymi motywami są: lęk rodzącej przed samotnością, i jej większe poczucie bezpieczeństwa, gdy w pobliżu znajduje się bliska osoba oraz potrzeba psychicznego wsparcia. Bywa również, że ojciec chce być uczestnikiem porodu ze względu na to, że chce zobaczyć jak najszybciej dziecko i z ciekawości jak będzie się odbywać to wydarzenie. Niejednokrotnie ojciec bierze udział w porodzie rodzinnym na wyraźne żądanie żony.

Role męża, zdefiniowaną w literaturze przedmiotu, jest oprócz wsparcia psychicznego i emocjonalnego pomoc natury fizycznej, w postaci wykonania rodzącej masażu – jeśli tego potrzebuje, umożliwienie przyjęcia wygodnej pozycji przez rodzącą oraz wsparcie przez fizyczny kontakt – trzymanie za rękę. Oprócz podtrzymywania na duchu, do zadań męża należy również zachęcanie i pomaganie we wdrożeniu technik relaksacyjnych oraz właściwego oddechu podczas porodu, obserwacja częstości skurczów macicy, i kontrola rozluźnienia w czasie przerw międzyskurczowych.

Obawy kobiet związane z uczestnictwem partnera przy porodzie koncentrują się wokół jej wstydu i obawy o utratę seksualności w oczach męża, negatywnego wpływu na jego przyszły stosunek do niej oraz strachu przed zrażeniem do siebie. Z drugiej zaś strony wokół lęku o męża, jego zdrowie i wytrzymałość nerwową. Niektóre kobiety natomiast uważają, że partner tylko by przeszkadzał i rozpraszał. Inne twierdzą, że przy porodzie wyglądają nieestetycznie, są zmęczone, spocone i osłabione, i dlatego nie chcą by partner widział je w takim stanie.

Zdaniem profesora Rybakowskiego akceptacja porodu rodzinnego jest powszechna z obu stron, a większość par (97%) życzyłaby sobie ponownego uczestnictwa męża przy porodzie. Również profesorowie Narojczyk-Świeściak i Marianowski podają, że większość par, które odbyły wspólny poród, pragną to powtórzyć.

Dodatkowym atutem porodu rodzinnego jest fakt, iż w przypadku porodu rodzinnego stwierdza się zmniejszenie częstości cięć cesarskich i innych interwencji medycznych, znieczulenia zewnątrz- oponowego i zużytych środków naskurczowych. Ponadto w przypadku porodów rodzinnych notuje się lepszy stan ogólny noworodków po porodzie, oceniany w skali Apgar, w porównaniu w poro- dami bez bliskiej osoby, ze względu na to, że dzięki umiejętnemu oddychaniu matka lepiej dotlenia dziecko.

Prof. Haberko z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza z Wydziału Prawa i Administracji w Poznaniu w swojej pracy badawczej ujęła również prawne aspekty asysty przy porodzie, ze szczególnym uwzględnieniem uczestnictwa męża matki i ojca dziecka. Przytoczyła art. 36 ust.2 „Przy udzieleniu świadczeń zdrowotnych obecne mogą być także inne osoby, po spełnieniu przesłanki zgody pacjenta i lekarza, Mowa tu o innych niż niezbędny ze względu na rodzaj świadczenia personel medyczny, osobach”. Również Światowa Organizacja Zdrowia podaje, że poród to wydarzenie rodzinne, dlatego rodzącej przysługuje prawo do tego, by towarzyszył jej ktoś bliski. Wybór tej osoby należy do rodzącej.

Z badań dr. Guzikowskiego wynika, iż na poród rodzinny najczęściej decydowały się ciężarne w grupie wiekowej 26–30 lat, najrzadziej zaś pacjentki młodociane oraz powyżej 30. rż.

Na koniec literaturowych dociekań warto przytoczyć słowa profesora Fijałkowskiego, który podkreśla, iż „Celem współpracy obojga rodziców w godzinach przełomu porodowego powinno być pragnienie zaoszczędzenia dziecku trudności porodowych, by łagodnie wprowadzić je w nowy, nieznaną świat”.

Wyniki prezentowanych badań autorki są zgodne z wynikami podawanymi w literaturze, dlatego postawione hipotezy w tym badaniu są trafne.

Wnioski

1. Partner powinien być obecny przy porodzie.
2. Obecność partnera przy porodzie powoduje, że kobieta czuje się bezpieczniej i pewniej co sprawia, że jest spokojniejsza i poród przebiega łagodniej.

- Partner może wspierać rodzącą w różnoraki sposób, mówiąc do niej, trzymając za rękę, zapewniając fizyczny kontakt i czucie ciepła, po prostu swoją obecnością.

Oświadczenia

Oświadczenie dotyczące konfliktu interesów

Autorka deklaruje brak konfliktu interesów w autorstwie oraz publikacji pracy.

Źródła finansowania

Autorka deklaruje brak źródeł finansowania.

Piśmiennictwo

- Karuda M, Łepecka-Klusek C. Poród rodzinny w szpitalu w ocenie małżonków. *Pielęg Poł.* 2001;9:6–8.
- Cholewa D, Fiegler P, Kaźmierczak W, Węgrzyn P. Rola porodu rodzinnego we współczesnym położnictwie. *Wiad Lek.* 2006;59(5/6):317–320.
- Haberko J. Prawne aspekty asysty przy porodzie ze szczególnym uwzględnieniem uczestnictwa męża matki i ojca dziecka. *Ginekol Prakt.* 2006;14(2):28–33.
- Czerwiak G, Michalska M, Zdziebło K. Problemy emocjonalne związane z porodem. *Ann Acad Med Siles.* 2006;60(1):31–34.
- Anholcer A, Binczycka-Anholcer M. Obecność męża przy porodzie, jako jeden z elementów integracji rodziny na podstawie analizy porodów odbytych w Instytucie Ginekologii i Położnictwa Akademii Medycznej w Poznaniu w okresie 1.03.1992–28.02.1994 r. *Problemy Med Społ.* 1995;28:235–240.
- Rykowska-Pierzchała A, Smoleń A, Wójtowicz M. Poród rodzinny postrzegany z perspektywy ojca. *Ginekol Poł.* 2001;72(12):1019–1024.
- Pięta B, Opala T, Więżnowska-Mączyńska K. Za i przeciw porodu rodzinnego. *Prz Ginekol-Położ.* 2005;5(6):351–355.

Zaakceptowano do edycji: 2015-02-10
Zaakceptowano do publikacji: 2015-03-30

Adres do korespondencji:

Agnieszka Berkau
ul. Żniniewiczów 33
60-475 Poznań
tel.: 694974547
e-mail: a.berkau@op.pl